

ZENEI HALLÁSI KÉPESSÉGEK ONLINE DIAGNOSZTIKUS MÉRÉSE 1–11. ÉVFOLYAMON

Asztalos Kata

SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: online zenei képességmérés; diagnosztikus értékelés

A technológia alapú mérés-értékelés fejlődése az elmúlt években új lehetőségeket teremtett a zenei képességek vizsgálatában. Az új módszerek elősegítik a tesztek objektivitását, validitását, valamint a mérőeszközök széleskörű elterjesztését, és eredményezhetik a rendszerszerű mérésekből kimaradó területek felzárkóztatását is.

A diagnosztikus tesztek tartalmuk alapján három fő csoportba sorolhatók: pszichológiai, szaktudományi és alkalmazási dimenzióba (Csíkos és Csapó, 2011). Kutatásunk első fázisában a pszichológiai dimenzió tartalmi keretei kerültek kidolgozásra a zenei jelenségek modellje (Moles, 1969) és a zenei percepció kognitív neuropszichológiai modelljei alapján (Peretz és Coltherart, 2003; Koelsch, 2013).

Az előadás célja (1) a vizsgált zenei képességek szerkezetének, (2) fejlődésének bemutatása, (3) a részminták közötti különbségek értelmezése és (4) a teszten elért teljesítmény összefüggésének vizsgálata a háttérváltozók tükrében.

A teszt és a háttérkérdőívek felvétele 1–11. évfolyamokon zajlott általános tantervű (N=2575) és zenei tantervű osztályok (ének-zenei általános iskolák, zeneművészeti szakközépiskolák, N=386) részvételével. Az adatok rögzítése az eDia-platform (Molnár és Csapó, 2013) segítségével történt. A teszt megoldására alsó tagozaton két tanóra, a felsőbb osztályokban egy tanóra állt rendelkezésre. A vizsgált képességek a következők: ritmushallás, tempóhallás, dallamhallás, vizuális kapcsolás, hangmagassághallás, harmóniahallás, dinamikahallás és ritmus-hallás. A teszt reliabilitásmutatója (Cronbach- α =0,87) megfelelőnek bizonyult.

A felső tagozatos és középiskolás diákok mintáján végzett konfirmatív faktoranalízis igazolta a kognitív percepciók modellek alapján kialakított hipotetikus modell és a mérési modell konzisztenciáját (RMSEA=0,049; CFI=0,984; TLI=0,968; SRMR=0,019). A zenei hallási képességek a vizsgált korosztályban fejlődő tendenciát mutatnak, amely az iskola első szakaszában dinamikusabb. A zenei tagozatos osztályok teszten elért teljesítménye az 1. és a 3. évfolyam kivételével szignifikánsan jobb, mint az általános tantervű osztályoké. A legtöbb közepesen erős korrelációt az iskolai érdemjegyek és a zenei teljesítmény között a 8. évfolyamon mutatuk ki (irodalom, nyelvtan: $r=0,447$; matematika: $r=0,404$; szorgalom: $r=0,456$). Az ének-zene tantárgy érdemjegyével ez a kapcsolat csupán három évfolyamon mutat alacsony szignifikáns korrelációt ($r=0,147$ - $0,17$). A zenei hallási képességek fejlettségét összehasonlítottuk a szülők végzettsége alapján képzett részmintákban. Az alsó-, közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkező anyák és apák esetében jelentős különbség mutatkozik (anya végzettsége: $F=66,49$; apa végzettsége: $F=52,58$) a gyermekek képességfejlettségében.

Az eredmények alapján a kifejlesztett mérőeszköz alkalmas a zenei hallási képességek mérésére általános iskolás és középiskolás korosztályban. Az értékelési kultúra gazdagítása, standard, objektív mérőeszközök fejlesztése hosszútávon hozzájárulhat az iskolai zenei nevelés minőségének javításához.

A kutatás a TÁMOP-4.2.4.A/2-11/1-2012-0001 Nemzeti Kiválóság Program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.